

ANŐ

FEMINISTA FOLYOIRAT

Megjelenik egyelőre minden hó 5-én :: ::

Ára 40 fillér

Előfizetési ára: egész évre 5, félévre 2.50 K

A béke kálváriája.

Írta: Bedy-Schwimmer Rózsa.

A király november 25-iki békeszózatát december 12-én a központi hatalmak béke jegyzéke követte. A béke következő stációja Wilson december 21-iki jegyzéke a hadviselő kormányokhoz, amelyet Svájc és a Skandináv államok, valamint több délamerikai köztársaság jegyzéke támogatott. Sorrendben következik a központi hatalmak december 26-iki válasza Wilsonhez. December 31-én az entente közös jegyzéke első válasz a központi hatalmak békeajánlatára. Most esedékes az ententenak a békét sürgető semlegesekhez intézendő jegyzéke, E tények lényege majd eltűnik a békés és harcias sajtókommentárok óceánjában.

Mi, akik a békét nemcsak november 23-ika, vagy december 12-ike óta kívánjuk és jövetelet minden tőlünk telhető eszközzel igyekeztünk siettetni, csak egy szemüvegen át bírálhatjuk a hivatalos béketörekvés nyilvános jelenségeit. Csak azt kereshetjük, mik az előnyei és mik a hátrányai a béke tényleges elérése szempontjából.

Elvitathatatlan és tökéletes értéke az, hogy az egész világ békebarátaiba lelket öntött és megerősítette azoknak a helyzetét, akik ideát is, odaát is a katonai helyzetre való tekintet nélkül, a jövő állandó béke minden biztosítékával meg akarják teremteni a békét. Agitációs és felvilágosító-munkára nagyobb erővel törekedhetnek nemcsak az entente, hanem a központi hatalmak békére vágyó népe is. Ahol a kormányok, a népek pótolhatatlan kárára, a maguk teremtette hamis helyzet kényszere alatt a »sose halunk meg« csárdai pózában szónokolnak, ott jegyzékünk hatása alatt a becsületes emberek, akikben maradt még erő véleményük kifejezésére, nagyobb lendülettel folytathatják a kormányokra gyakorlandó nyomás szervezését. De természetes, hogy a központi hatalmak népeinek békemunkája is újabb lendületet kapott. Furcsán festene, ha a központi hatalmak népeit nem oldának fel most már a nyomás alól, amivel eddig múlt békemunkájukat megakadályozták azon a címen, hogy rosszul fest az ellenség felé, ha egy hadviselő államban nagyon látható a békevágy motorikus erővé

szervezése. Ezt az indokolást a hatóságok többé nem tarthatják fenn, amióta király és kormány ország-világnak tudtára adja, hogy az emberiség nyugalmanak megszerzésére készek.

Mert furcsa volna, ha a központi hatalmaknál csak királyok, külügy miniszterek és miniszterelnökök fejelethetnék ki békekészségüket, míg a népeknek hallgatással azt a látszatot kellene fentartaniok, hogy nekik mindegy: háború lesz-e vagy béke? A békét sürgető és a jövő békéjét biztos alapra fektetni kívánó elemek első rangú kötelessége most összefogni és ország-világ előtt bizonyosságot tenni a hadviselő népek békés hajlam. dóságáról.

A kormányaink békejegyzékével járt pozitív és eléggé meg nem becsülhető előnyök mellett azonban súlyos aggodalmunkat hívják ki jegyzékek egyes részletei.

Nem kételkedünk benne, hogy kormányok éppoly őszintén kívánják a békét, mint mi, az, emberiség vérvesztésétől megkínzott, a jelen nyomorúságába belefáradt és a jövő nemzedékek további megterhelésétől iszonyodó nők. De ha valamit forrón kívánunk — és a békét kívánni sem katonai győzőnek, sem legyőzöttnek nem szégyen, akkor a megoldáshoz vivő utat a lázbeteget ápoló gyengédségével, a gyermekét féltő anya aggodalmas szeretetével, a mindent megértő és ezért mindent megbocsátó bölcsességével kell egyengetni. Sajnos, az alkotó erő ez elemeivel ellenkezett kormányaink jegyzékének egyik-másik passzusa, így súlyos hibának, mert a kibékülést megnehezítünk tartjuk a háború megindítása felelősségének bolygatását ugyan csak súlyos hiba volt gróf Tisza István fokost rázó győzelmi gögtől harsogó beszéde a magyar képviselőházban, melyben a katonai, előnyöshelyzetet úgy állította be, mintha a győző nagylelkűségből kínálná a legyőzöttnek a béke lehetőségét. Valóságos szikladarabokat gördített a béke ösvényére, amit pedig puha pázsittal kell kívánatossá lenni. Az önérték nem zárja ki a tapintatosságot.

Fájdalmas gyengeségről tett tanúságot Wilson. elnöknek bátortalansága. Szó nélkül adta át a központi hatalmak jegyzékét. Nem mert hozzá néhány meleg szót tűzni, nehogy azt higgyék róla, hogy mellettünk

foglal állást. Már pedig, aki a békét olyan őszintén kívánja, mint Wilson elnök, annak magasabb szempontból méltóságteljes önbizalommal kell a látszat főnakságát is túrni a lényeg fontossága érdekében.

Az Unió elnökének december 23-iki jegyzéke is erőten kapkodás, bátortalan tapogatózás. De minthogy ugyancsak lépcsőfok a béke felé iparkodók számára, nern firtatjuk benne azt, ami különb lehetett volna, hasznosabb és jobb, hanem gondosan kihámozzuk belőle a hasznosat és jót.

Rendkívül aggasztónak találjuk a Wilsonhez címzett válaszukban a közvetítőt teljesen kizáró formulát. Teljesen egyetértünk azzal, hogy most már a hadviselő felek közvetlen tárgyalásán van a sor, de minthogy akármilyen tárgyalásnál is szükség lesz egy a tárgyalások formáit vezető, a pártok felett álló, semleges személyiségre, Wilson jegyzékét és iparkodását ily irányba célzással meg lehetett volna hálálni.

A leghatározottabban állást kell azonban a Wilsonhez intézett válaszejegyzékünk ama passzusa ellen foglalnunk, amely szerint a béke állandóságát biztosító intézmények tervezéséhez csak a békekötés után foghatnak.

E biztosítékok alapkövének letétele a békekötés szerves része kell, hogy legyen.

Hangosan emeljük fel szavunkat, a világ mindazon békemunkásaival együtt, akik a mai világkatasztrófával az emberiség militarista korszakát le akarják zárni. Lezárni úgy, hogy a militarizmusnak a népeket örök rettegésben tartó anarchiája után az emberiség nyugalmas regenerációját és zavartalan fejlődését biztosító jogintézmények következzenek.

A béke kálváriáinak eddig legutolsó stációja az entente december 31-iki válasza. A háború megindításáért a felelősséget, amint várható volt ránk hárítja és ha nem lesz bennünk bölcs önmérséklet, ez a fejbeágósi lapdajáték a világ végéig húzódhatik. Az entente goromba frázisokba és a népeikkel szemben szükségesnek vélt kétértelműen magyarázható szövegekbe bujtatta a béke felé bukdácsolásának első, nyilvános lépéseit, Mi, akik a békét akarjuk, ne pocskoljuk erőnket annak hány forgatásával, aminek megkritizálását majd elvégzik ententebeli, a békét forrón és őszintén kívánó angol, francia és olasz barátaink. Hámozzuk ki e jegyzékből is az életképes és a béke útjának kiépítéséhez alkalmas anyagot. Ilyen anyag, ha a lelki egyensúly hiányát eláruló hangtól fölényes nyugalommal olvassuk a jegyzéket, bőven van benne.

Szorongó szívvel várjuk, vajjon ők, akik a háborút világszerte megkérdésünk, a népek megkérdésést nélkül csináltak, a béke megcsinálását is kizárólagos joguknak, ránk nem tartozó feladatuknak tekintik-e? Vajjon elég bölcsék és elég jók lesznek-e, hogy azt a pókháló vékonyságú szálát, amely a november 23-iki és december 31-iki jegyzékek közt szövődik megóvják az elszakadástól.

Nem szabad a lehetőséget kockáztatni. A magunk munkájával, az egész nemzet békeközvéleményének szervezésével és felelevenítésével járuljunk hozzá, hogy az a mindennél drágább szál ne szakadjon el. Óvjuk, hogy a múlt emberfeletti szenvedéseit betakaró békepalást meleg anyagát szövhessük belőle.

Nagyobb szolgálatot a nők sohase tehettek az emberiségnek.

Újévi üzenet a magyar parlamentnek.

Január 11-én Önök megint alkotó munkára gyűlnek össze, Képviselő Urak! A magyar nők szorongó érzéssel várják Önöktől a nemzet sok sebének gyógyítását. Hazánk egy új korszak küszöbén áll. E történelmi jelentőségű pillanatban munkájukhoz bölcseséget, elfogulatlan igazságosságot és őszinte önzetlenséget kívánunk. Jó kívánságainkhoz ünnepélyes emlékeztetünk: nem lehet többé jogkiterjesztésről szó a szenvedő magyar anya, a nélkülöző és a család egész terhét egymagában viselő, minden felelősséget emberfeletti erővel vállaló magyar nő igényeinek kielégítése nélkül. Szenvédéseire csak az hozhat írt, ha teljes polgárjogait megkapja, hogy ezek segítségével a jövő anyáit megóvhassa attól a mártíromságtól, amelynek töviskoszorúja alatt ő vérzik.

A békeajánlat és a nők.

A központi hatalmak békeajánlatának nyilvános közlése a világbéke érdekében dolgozó nők korában a legélénkebb visszhangra talált. Az állandó béke nemzetközi nőbizottságának amsterdami központja december 13-án sürgönyben kérdést intézett a bizottsághoz tartozó összes nemzeti szervezetekhez: milyen akciót indítványoznak a békeajánlat sikere érdekében.

M a g y a A o r s z á g: A december 13-iki amsterdami sürgönyt megelőzően december 12-én a következő sürgönyt intézte az amsterdami központ útján az entente asszonyaihoz:

»Karácsonyi üdvözlés gyanánt Önök télét nyújtjuk kezünket, mi is, mint Önök, kimondhatatlanul szenvedünk Európa céltalan és borzalmas önpusztítása látára, az ágyúörgés hallatára és a háború minden rettenetességei közepette. Az emberi szolidaritásnak bennünk mélyen gyökerező és kipusztíthatatlan érzése készlet e karácsonyi üzenet küldésére: dolgoztunk a békehelyreállítására, a nemzetközi érintkezés újrafelvétele és a modern jogrend visszatérése érdekében, amennyire ezt a kivételes törvények megengedték. A mai békeajánlat után további munkánk lehetetlenné válik; eddig is aggodalmak merültek fel, nem árt-e hazánknak, ha kormányunkat sürgetjük a békekötésre, amelyre a központi hatalmak már régen késznek nyilatkoztak és amelyet az entente hajthatatlansága tett eddig lehetetlenné. Tétlenségre kárhozotva, ellenséges országbeli testvéreink felé tekintünk, akik bár szintén emberfeletti akadályokkal kell megküzdeniök – mégis többet tehetnek a béke siettetése érdekében, mint mi. Bár sikerülne kormányait meggyőzniök arról, hogy nagyobb dicsőség a népjogokat tárgyalások útján újból

visszaállítani, mert fegyveres erőszak útján ez sohasem érhető el, — mint a háborút minden áron folytatni és Európát pusztasággá rombolni. Tegyenek meg mindent, ami hatalmukban áll, a már felajánlott béke-rárgyalások sikere érdekében, a vak erőszakot bölcs megfontolás váltsa fel és az eljövendő év hozza meg a bölcs előkészítéssel megalapozott állandó békét.»

A 13-iki sürgöny vétele után pedig december 16-án az amsterdami központnak ezt válaszolta: »Indítványozzuk ha az entente kedvezően fogadja a központi hatalmak ajánlatát, az amsterdami központ sürgessen fegyverszünetet«

Ausztria: A »Neues Frauenleben« hasábjain az osztrák nők a következő átirattal fordultak az entente-asszonyaihoz:

»Ismét közeleg az a gyönyörű ünnep, amelynek jel-szava: »Béke légijén e földön« és még mindig a habom lidércnyomása fojtogatja az emberiséget!

De int az első reménysugár hazánkban legalább úgy látjuk — a központi hatalmak békeajánlatában. Nagy fájdalomkra azt kell hallanunk, hogy azt országaitok közvéleménye gúnnyal és megvetéssel fogadja; az a közvélemény, amely mindenkor kész lebecsülni az ellenfél érveit, félremagyarázni szavait» rágalmazni szándékait, szítani a gyűlöletet és még most is éleszteni annak a máglyának tüzet, amelyen irigység és rágalom elégetéssel fenyegeti Európa lakosságát, Hiszen magunk is jól ismerjük ezt a »közvéleményt«; tudjuk, mennyire távol áll a nép igazi gondolkodásának és érzéseinek kifejezésétől. Biztosak vagyunk benne: nálatok is úgy" van, mint nálunk, hogy mindenki forrón és bensőségesen szereti hazáját s érte minden áldozatra kész, mindenki óhajtja és követeli, hogy hazája becsülettel és jövője biztosításával kerüljön ki a küzdelemből; de minden szív leghatalmasabb vágya a békét áhítozza. Mint Anatole France. a nagy francia költő, mondta legutóbb: »Az emberiség nem akarja többé hallani a gyűlölet és a vak düh szavait, mindenki a béke mennyei zenéje után kívánczik. Anyák, feleségek és gyermekek vágyódnak fiuk» térjük, apjuk visszatérése után, hogy ismét egy asztalhoz üljön velük és ásót foghasson a haza földjének megművelésére.«

Ezért fordulunk hozzátok, társainkhoz; legyetek a nép akaratának hű tolmácsai, forduljatok kormányaltokhoz és óva intsetek, nehogy megfontolás nélkül elutasítsanak egy ajánlatot, amely talán mégis magában hordja a vágyva várt béke csiráját s amely épp oly kevéssé született gyengeségből, mint fenhéjazásból; másítsátok meg szándékukat, ha önérzetük első fellobbanásában ezt már megtették volna abban a téves, kegyetlenül téves hitben, hogy tartoznak evvel népük becsületének és erejének.

Erősek vagyunk mindannyian, nálunk és nálatok, mert erőnk és akaratunk elég arra, hogy ne engedjük legyűrni magunkat; de gyöngék is vagyunk mindannyian, mert egyikünk sem bírja már a felelősség terhét ezért a rettenetes vérontásért és mégis viseljük azt valamennyien, amíg meg nem szűnik. Jól tudjuk, hogy nem vállalkozhattok és nem is akartok vállalkozni semmi olyanra, ami hazátok becsületének árthatna, éppen úgy, mint mi; de amint nekünk nem kell attól félnünk, hogy Ti csüggedés jelének fogjátok tekinteni becsületet felszólításunkat, úgy részetekekről sem kívánunk lealázó cselekedetet. Csak ezt az egyet óhajtjuk és reméljük, hogy sikerül úgy befolyásolnotok s népek és

kormányok lelkiismeretét, hogy komolyan fontolóra vegyék azt az ajánlatot, amely komoly népakaratból származik. Ne forduljon a tekintet folyton csak a múlt felé, mint ahogy makacs fiúk folyton egymást vádolják a csendháborítással; tekintsünk a jövő felé, amelyben a békeszerzés óriás feladata áll előttünk; olyan béke megvalósításáé, amelynek tartósságát nem a másik fél lehető legnagyobb mértékű gyöngítése, hanem valamennyi fél jogainak lehető legnagyobb tiszteletben tartása biztosítja. Egyikünket sem gátolhatja a hazaszereget abban, hogy ilyen béke előkészítéséért dolgozzék; de más béke óhajtását mindannyiunknak egyaránt tiltja a józan ész és az emberszeretet.

Azért most, mikor a pillanat Nektek ad alkalmat arra, hogy a béke mellett állást foglaljatok, tegyétek azt minden erőtok latbavetésével; mi is egész lelkünk-ből készek vagyunk, hogy ha ránk kerül a sor, megtegyük mindazt, ami hatalmunkban áll, abban a reményben, hogy közeleg az idő, mikor határokon át felhangzik az örömkialtás — béke a földön!

A központ sürgönyére pedig minden országban békedemonstrációk szervezését ajánlják.

Németország: kívánja, hogy a központ indítson nemzetközi demonstrációkat a béke érdekében.

Olaszország és Svájc: együttes ülésből fol^o-ia. ajánlják, hogy 200-200 nőből álló deputáció sűr-geesse az entente kormányainál a bértárgyalásokra vonatkozó ajánlat elfogadását,

Svájc; ezenkívül rögtön deputációt menesztett t szövetség tanácshoz Wilson jegyzékének támogatása érdekében. Felszólította továbbá az amsterdami központot, hogy a holland és skandináv szervezeteket is szólítsa fel, hogy 'kormányaiknál sűr-gezzék Wilson elnök jegyzékének támogatását.

Svédország, Norvégia és Dánia: indítványozzák, hogy az állandó béke nemzetközi nőbizottsága forduljon a hadviselő kormányokhoz a következő felirattal;

»Mint az állandó béke nemzetközi nőbizottságának képviselői, mely közös kifejezője a nők békevágának, öönhöz fordulunk e gondterhes időkben, amidőn elérkezett a pillanat, hogy határozzanak afelett, vajjon a békeközvetítés megkezdődjék-e, vagy a béka eszméjét elhárítsák maguktól. A szenvedő emberiség nevében szólunk öönhöz, a harcolókéit, a fogságban sínylődőkéit és a szenvedő anyák és feleségek érdekében.

Az o tény, hogy a háború folytatása megsemmisíti. Európa minden kultúráját, indít bennünket arra, hogy a hadviselő országok kormányaihoz forduljunk, kérve azoknak a feltételeknek megjelölését, amelyek alapján békét kötni hajlandók volnának.

Nem adjuk fel azt a reményt, hogy a feltételek — az emberiség közös érdekeinek szem előtt tartásával — egyik hadviselő fél részérői sem a fölényesség, a kedvező katonai helyzet alapján fognak állni, hanem alapelvük lesz, hogy az¹ elnyomott nemzeteknek igazságot szolgáltatassanak és egyéb ellentéteket is az emberiség érdekeivel összhangzóan intézzenek el.«

Lapzártakor a többi ország válaszárol még nem volt közvetlen híradásunk.

Ezzel kapcsolatosan egy újabb sérelemlről kel! megemlékeznünk. Amint amsterdami központunk közli, december 12-iki sürgönyünk nem érkezett meg és csak a sürgöny másolatát tartalmazó levelünk-ből tudták meg, milyen akcióra szólítottuk fel az entente asszonyait.

Újra napirenden.

Írta: Gerő Ödön.

Néhány újságcikk révén megint napirendre került az általános választójog kérdése. Hát igazán lekerülhetett onnan? Hiszen éppen a háborúval járó, mindenre és mindenkire kiterjedő erőmozgósításnak napirenden kellett tartania az erőmozgósításnak ezt a fejezetét. Talán úgy voltunk vele, marit a keleti bölcset, aki maga elcsöndesültségét így jellemezte: ne gondoljátok, hogy hallgatok, csak nem beszélek. A választó jogról csakis nem beszéltünk, de nem hallgathattunk róla, amikor minden, ami történt, a választójog követelésének aláírása, kiéleltése, jogosságának monumentális bizonyítása volt. Csakis nem beszéltünk, mert nem beszélhettünk, de a követelés világrendítő intenzív mélyedt és meggyökerezett a lelkekben,

Ugy érezzük, hogy az a rettenetes történelmi segítség, amely ennek a követelésünknek osztályául juttatott, fölborította azt a választófalat, amelyet az általános választójog hirdetői a férfiak és a nők választójoga közé építettek. Ennek a hatalmas erőmozgósításnak tüzeiben elpusztult az a sajtóságos célszerűségi politika, amely előbb a kitagadott férfiak részére akarja megszerezni a választójogot, s csak azután, valamikor nagyszokára a nők részére. Mert a nagy mozgósítás a nők lelki, szellemi és fizikai erőit is érte, igénybevette és pusztította. Az állam ennek a mozgósításnak kereteibe beszorította az egész polgári erőt, és az áldozatok dolgában általánosságot és egyenlőséget érvényesített. Az állam az ő mindenre kiterjedő mozgósításával és kisajátításával félremagyarázhatatlanul demonstrálta, hogy a nő: polgár ereje az ő erő kifejtéséhez ugyancsak föltétlenül kellék.

Föl kellene tételeznünk, hogy minden olyan állampolitikus, aki az állami erők kialakítását, mozgósítását és töltetlen érvényesítését az állampolitika legfőbb eszközének, közülük sokan egyenesen az állam-politika föladatának tartják: ujjongva látnak hozzá a nőknek az állami életbe beiktatásához. Úgy kellene fenni, hogy egyenesen a konzervativizmusnak váljon követelményévé a hatalmas női polgári erőnek az állami erő szervezetébe beleplántálása. A háború folyamán történt sok minden fogalom-átformálás közt legelső helyen annak kell lenni, hogy a nőknek az államéletben való részvétele s a politikában való osztozkodása mm forradalmi, hanem konzervatív követelés.

Ha konzervatív politikus volnék és kiírtni igyekezném a demokráciának ebben a habomban való szerepét, arra a megállapodásra jutnék, hogy a demokráciának az életszükségeket s az életösztönök által való irányítása, tehát megszelídítés-e csakis a nőknek a politikában való részvétele által lehetséges. Ha konzervatív politikus volnék, nem akarnék háborút, és ebben az akaratban igen hatásos segítőmnek tartanám a nők életösztönét, háborútól való irtózatát, tehát politikai akaratát. A világerő sem vádolom a demokráciát azzal, hogy a háborút csinálni akarta, mint ahogy mm tudomásunk békátávlatából nem láthatjuk a konzervativizmusnak a háborúcsinálásban való részét, de azt már most is, harmadfél éves tapasztalás után, igenis látjuk, hogy a demokráciák ugyancsak akarat- és öntudat nélküliek, amikor nagy sugalások érik őket, s hogy a háborús sugalások alól legelőbb, leghamarabban a nők szabadulnak föl. Mondjuk, hogy az életösztönrel való szorosabb összetartozásuk révén. A konzervativizmusnak tehát,

amelynek ma már nem a háború, hanem a béke kell, örömmel kellene köszöntenie a nőt az állami életben, s meg kellene tagadnia azt a fölfogást, hogy a nő az alkotmányban forradalmi elem.

Nem vagyok konzervatív politikus és egyáltalában nem érdekel a viszonyok, a keretek, az utak megtartása és megőrzése. De a progresszióban is nagy szerepei juttatok m életösztönnek: az egyesek s a családok életösztönéből összetevődő nagy társadalmi és nemzeti életösztönnek. A tömeg politikai akarásának ez az integrált életösztön a javarésze. Nemcsak a vehető irányítása, nemcsak a vezérek tudományos, történelmi és gazdasági meggyőződése ad tartalmat és irányt a tömegek politikai akarásának, hanem az életösztön, az egyesek életösztönéből egybesűrűsödő nagy tömegosztója. A nőknek a tömeg életében való részét számításba kell vennünk, amikor a nők választójogán gondolkozunk, Mert az általános választójog a tömegakarásoknak, a sokaságösztönnek, a népieteknek érvényesítése. A férfiak általános választójogát is ebben az összefüggésben kell vizsgálnunk, a nőket is. És bizonyos, ez n háború meg bizonyosabbá teszi, hogy a nőknek a társadalmi és nemzeti életösztön kialakításában való részétől az államnak nincs oka félni. S az emberiségnek sem. A tömeg akaratának az általános választói jog révén való érvényesülése a nők választójoga által felelősebb és a következmények tudatától jobban eltelt, embersebb lesz. Az általános választói jog csakis a női választói jog által szabadul ki abból a veszedelemből, hogy nem az életkövetelményük, nem az életösztön irányítják, hanem idegen, felelőségtelen sugalások.

Azok után a tapasztalatok után, amelyeket a demokrácia és a konzervativizmus az általános, egyenlő választójoggal tettek: mind a kettőnek', egymástól külön is, sőt egymással szemben is, azt kell vallaniuk, hogy az általános, egyenlő választójognak föltétele a nők választójoga. Női választójog nélkül az általános választójog nem a tömegakarát nem a társadalmi vagy nemzeti életösztön, nem a néplelek érvényesülése, hanem csak jól-rosszul fölhasználható politikai instrumentum.

Ha megint napirendre került az általános választójog: ezzel a megismeréssel vértzetten fogunk helyt állni érte. Nincs általános választói jog a nők választójoga nélkül s értelmetlen az olyan választói jogért való küzdelem, amelyből kirekesztették a föfeltételét. A pártok célszerűségi politikájáról kiviláglott, hogy a célszerűtlenség tévedése. Be kell velük láttatni, hogy az általános, egyenlő választói jognak általánosnak és egyenlőnek kell lenni.

Újévi üdvözet „A Nő”-höz.

... Méltóságteljes nagyszonyok képei néznek te régi falusi házak falairól. Nem gondoljátok, asszonyok, hogy a homlokuk azért borús» mert még mindig nem teljesült ezer óhajtásuk, még mindig nem hallanak elég nyílt és igazságos szót azokról a jogokról amikről ők titokban álmodoztak és amikért titokban küzdeni kezdtek. Még mindig tehetetlen gondok közt dolgozza végig vagy öntudatlan és ostobaságában kártékony lepke módjára haszontalankodja át az életét millió unokájuk,

Ám ezer gondja közt a szegény tehetetlenül gyöt-rődő fáradt, kiesi asszony és öltözködés közben a hímes-szájnyú pillangó egyszerre megrezzenő szívvel figyelni kezd. Mi az? Semmi különös, egy-két ív nyomtatott újságpapír... De az igénytelen betűk nekünk szólnak, asszonyok, valamennyiünknek, hajnalpiros igazságokat hirdetnek neked, korán öszült, szegény jó assz-szomj és mint a villamfény, tár eléd új tájékokat, szegény haszontalan bábu. Óh, valamennyiünknek fel-dobog reá a szívünk.

Értsétek meg asszonyok, mi nekünk az az újság. Jobb, szebb idők reményeinek hirdetője, ígéret reá, hogy gyermekeink ételét boldogabbá, szebbé, hasznosabbá, tartalmasabbá tehetjük mint amilyen a miénk; hogy mind-azt a lekötött erőt és elfojtott vágyat a szép és jó után, amit pepecselő munkába kell ölnünk, nem vesz-tegetjük örökké lilába.

Meg kell értetnünk minden asszonytestvérünkkel, hogy feltétlen lelkihiányosságunk számára ezekben a rettenetesen keserű napokban a remény és ha van remény a szántunkra, ezekben a lapokban találjuk meg. Végre valamennyiünknek meg kell már értelünk, mennyire szükséges, hogy összetartozóknak érezzük magunkat: hogy szövetkeznünk kell és hogy ez a szövetkezés nem jelenti okvetlenül mindjárt politikai beszédek tartását és tüntető felvonulások szervezését. Csak egy folyóiratról van szó, amely havon-Idnt egyszer eljön hozzátok» hogy hirdesse a jövő ígé-retét és könnyebbé és szebbé tegye nehéz óráitokat.

Igen, hadd ismerje meg mindenki »A Nő»-t. Lep-jük meg vele édesanyánkat, aki csöndesen és búsan ül halk szobájában, fiáért aggódva és leánya bánatos életét siratva; lepjük meg vele kacagó szépasszony-barátnőinket, akik nem tudnak vagy nem akarnak tudni az étet ezer bánatáról És adjuk oda a magunk péld-ányát, hogy mindenütt megismerjék és beszéljünk tola szerető, büszke hangon, hogy mindenkinek megte-ssek. Loggen »A Nő« a mi fegyverünk, hirdessen lelkesedést és munkaerőt, reményt és kitartást yalameni -/iünknek egyaránt!

K. R. L.

A férfi maga csinálta meg a törvényt önmaga számára; a nő számára csak a férfi törvénye létezik, Ennek meg kell változnia-; az-' újítás javéra fog válni a civilizációnak, a társadalomnak és ez emberi-ségnek.

Victor Hugo.

Adjatok részt a törvények alkotásában a nőnek, aki köteles azokat követni. Meg fogjátok látni, hogy a törvények megváltoznak. És a törvényekké az erköl-csök k.

Victor Marguerite.

KORONÁZÁS

A gyász talán nem uralkodik mar sok-sok el-árvult család körében?

A nyomorúság, a nélkülözés nem ólálkodik már a kj-hült tűzhelyek körül?

Majdnem azt hittük» hogy nem, napokon át úgy látszott, mert magyar királyt, magyar királynét koronáz-tak!

A magyar király koronázása nemcsak tényes és ré-gies külső formaság, hanem intenzív politikai tartalom-mal teli állam jogi cselekvény is. A régi szokások azt szimbolizálják, hogy a király törvényes hatalmát a nép akaratóból meríti és hogy Szt-István koronájának hor-dozója nemcsak istenének, hanem a nemzetnek is fe-lelős tetteiért.

»Az országgyűlés koronáz« így hangzik a köz-jog tanítása. Igazán az egész magyar nemzet volt-e az, akinek nevében e nagyjelentőségű funk-ciókat ezúttal végezték?

Valamikor néhány százezer ember jelentette a nem-zetei, ma nemzet alatt az egész magyar népet értjük.

Egyetlen egy nő akarása, egyetlen egy női agy gondolkodása, egyetlen egy női szív érzelme sem ve-hetett részt a magyar király és királyné koronázásá-ban!

Ez az esemény is azt illusztrálta, hogy a magyar nők, a magyar anyák még mindig ki vannak rekesztve a férfinépeség egy nagy részévei egyetemben az al-kotmány kötelékéből.

Nagy igazságtalanság szemünkből az a tény, hogy oly országban, melyben Mária Teréziát, Erzsébetet dicsőíthetünk, még mindég koldulnia kell a ma-gyar asszonynak és még mindig hiába koldul, hogy vegyék végre őt is a nemzet politikai egyedei közé.

Az új uralkodó egyénisége azonban jogot ad a re-ménységre. Tudja, mit kívánunk mindennél forróbban, tudja, hogy b é k é t a k a r u n k . Bizonyosság erre az első szó, amelyet népeihez intézett. Meg fogja érteni azt. is, hogy részünket követeljük abból a jog-egyenlőségből, amely fölött örködni fog ígérete szerint.

Mert mi az állandó békét akarjuk megvalósítani a politikai életben és végleg megszüntetni a háború em-bermészárlásait. Mert szociális törvényeket kívánunk, amelyek majd lehetővé teszik, hogy munkánkból meg-élhessünk és egészséges gyermekeket nevelhessünk.

Kell, szüksége van rá az országnak, az emberi-regnek, hogy mi is hozzátartozzunk a nemzethez, hogy törvényeket hoz, mely királyi hatalommal ruházhat fel egy emberpárt,

Az a név, melyet a legnagyobb, szinte áhítatos kegyelettel ejtettek ki a hivatalos szónokok és a nép is a koronázás körüli napokban, Erzsébet kirákllyné neve volt,

Erzsébet politizáló királyné volt. Tudjuk mindnyájan, hogy nem diplomáciai intrikák élére állt, nem há-borúkra buzdította férjét és országát, hanem békét szer-zett, Békét a nemzet és a király között Békét két szomszédos állam között Megértette oly államfér-fiak munkáját és jelentőségét, mint amilyenek Deák Ferenc, idősb gróf Andrassy Gyula voltak.

Ha ma egy ország dicsőíti, ha érdemei hervadhatat.lanok, ha a történelem kiemeli alakját, ez elsősorban és főleg azért történik, mert nagyon a l a p o s a n és

nagyon helyes irányban avatkozott a politikákába.

Megértette, hogy egy népet nem lehet ráerőszakolt rendszabályokkal boldogítani, hanem hogy mindenkinek, előtt meg kell adni önrendelkezési jogát, szabadságát, a lakotmányát.

Az 1867-es kiegyezés műve azonban nem volt tökéletes: a nép zöme, a magyar asszonyok összessége nem lett részese az új szabadságnak.

Sok ajakról hallottuk azt a kívánságot: Legyen m új királyné olyan, mint Erzsébet volt!

Mi is azt óhajtjuk: értse meg ő is korát, tetőzzen be, tökéletesítse Erzsébet művét annak a befolyásnak segítségével, melyet a sors kezébe adott.

Hasson oda» hogy mielőbb jogokban részesüljenek a jogtalanok és békében a háború borzalmait nyögő emberiség.

Ha fel tud majd emelkedni a női és anyai érzés a magától értetődő emberi igazságosság magaslatára, akkor nemcsak igazi királynénak fog bizonyulni, hanem

annak is, ami ennél több: igazi asszonynak, a szó legnemesebb, legfenségesebb értelmében.

Sz. S.-né.

A svéd, norvég és dán nők karácsonyi üdvözléte

Testvéreink a hadviselő országokban!

Egymáshoz intézett megható üdvözlésitek — a francia nőké a németekhez, a németek és osztrákoké a franciákhoz, valamint az angol nők régebbi üdvözléte az ellenséges országbeli testvérekhez — eljutottak hozzánk, a béke svéd előharosaihoz és viszhangot keltek szívében. Mint az osztrák nők, mi is »lelkileg kezet nyújtunk valamennyi nemzet asszonyainak.« Mi is hisszük, amit ők: »ezt az ellenségeskedés sohasem más államok iránt érzett gyűlölet és megvetés okozta, hanem az emberi társadalom hiányos szerveztségének és gazdasági elfajulásának elkerülhetetlen következménye az.« Osztozunk a német nők abbeli meggyőződésében, hogy »ha elmúlik ez a katasztrófa, az összes nemzetek asszonyai hívatottnak érzik majd magukat arra, hogy lehetetlenné tegyék megismétlődését.« És végül egyetértünk a francia nőkkel, midőn így szólnak a németekhez: »tudjuk, hogy közületek is a legtöbben úgy gondolkodnak, mint mi és azt kívánjuk, hogy tudjátok: testvéreitek vagyunk és szeretünk benneteket.«

Alázattal hajíunk meg szenvedéseitek előtt és bámulattal adózunk azért az erőért, amellyel a gyűlöletet magatoktól távol tudjátok tartani. Ez jobb jövőt enged remélnünk. Példátok arra int bennünket, hogy csekély erőnkkel, komolyan és lelkesen közreműködünk mi is e jobb jövő előkészítésén.

Az Állandó Béke svéd, norvég és dán Nőbízottsági skandináv csoportta egyesültek, hogy hathatósabban segíthessék elő a nők nemzetközi együttműködését.

E csoport svéd alosztálya a karácsonyi ünnepek alkalmából meleg testvéri üdvözléttel fordul Hozzátok. A háború borzalmaitól beszennyezett békeünnep alkalmából kívánjuk Nektek a békét, amellyel csakis n gyűlölet és halál fölött diadalmaskodó szeretet ajándékozhatja meg a világot.

Gyermektanulmány és gyermekvédelem

Örömmel olvastuk A Gyermek legutóbbi számában Nemes Lipót, a Gyermektanulmányi Társaság egyik titkárának »Gyermekvédelmi problémák« című cikke célkitűzését: »a gyermekrontás gazdasági, szociális és lélektani okait kell megállapítanunk, hogy a gyermekmentés megfelelő módjainak megállapításához megdönthetetlen érvekkel rendelkezessünk.« Ezt és a megállapítások minél szélesebb körben népszerűsítését tekintjük magunk is a Gyermektanulmányi Társaság feladatának e téren.

De éles (ellentétben áll evvel a célkitűzéssel a cikknek az a passzusa, amely szinte helyeslően említi fel a rendőrségnek azt a gyöngéd elnézését, hogy a gyermekek korai kihasználását tűri; mert cikkíró szerint a rendőrség »jól tudja, hogyha a gyermek nem járulna hozzá pár fillérrel a jövedelem szaporításához, úgy még nagyobb nélkülözéseknek» ennek következtében nagyobb elkorcsosulásnak lenne kitéve. Pedig néhány sorral alább maga is a radikális gyermekvédelem álláspontjára helyezkedik: »Ha szükség van rá, úgy a társadalomnak még a szülővel szemben is meg kell védenie a gyermeket!« Ezt azonban oly esetekre tartja fenn, mikor a szülők »kényelme. üzi a gyermeket munkába.

Térjünk vissza n rendőrség gyermekvédelmi böicsőségéhez, első idézetünkhöz; aki gyermektanulmányozással foglalkozik, annak irtózáttal kell elfordulnia a rövidlátásnak ettől a tipikus nyilvánulásától, amely pillanatnyi anyagi haszonért feláldozza a test és szellem egészséges fejlődésének legfontosabb előfeltételeit. A »még nagyobb nélkülözésnek« vegyék elejét a hatóságok; gondoskodjanak napközi otthonokról, ahol nemcsak meleg szobában, felügyelet alatt lehetnek a reászoruló gyermekek, hanem élelmet, sőt ha kell» ruházatot is kapnak. Ne engedje a társadalom» hogy »jószerűségét«- ilyen módon: késő este, füstös kávéházban, hideg utcán, egészségük rovására vegyék igénybe a gyermekek; legalább az alvás legolcsóbb és az evéssel csaknem egyenlő jelentőségű tényezőjét biztosítsuk testi fejlődése, idegeinek egészsége számára. jószerűségünkkel segítsük elő oly intézmények megvalósítását, amelyek minden gyermek előtt nyitva állanak és nélkülözéstől óvják őket.

A cikkírónak is — mint a fiatakorúak bíráinak minden országban — feltűnt, hogy a bűnözések számának növekedése a fiatakorúaknál erősen összefügg avval, hogy a munkaviszonyok háborús alakulása folytán a 14-18 éves fiúk több pénzzel rendelkeznek, mint azelőtt; de arra nem gondol, hogy a még fiatalabbak »kereső munkája« is érintkezésbe hozza őket a pénzzel, amely — fájdalom! — sem kicsinyekre, sem nagyokra nem szokott erkölcsnemesítő hatást gyakorolni. A gyermektanulmányozó szempontjából ez sem lehet mellékes szempont!

Nélkülözzük a fiatakorúak bűnözéséről szóló passzusban azt a megállapítást, hogy erkölcsi züllésük alapvető oka az a háborús ideológia, amely hőstettnek tüntet lel számtalan oly erőszakos cselekményt, amelyért a háború előtt szigorú büntetés járt.

Nemes Lipóttól, aki a proletár gyermek ügyét kutató szemmel vizsgálta és meleg rokonszenvvel vitte a nagy nyilvánosság elé, nem megalkuvást, hanem érelyes állásfoglalást várunk azokkal a súlyos sérelmekkel szemben, amelyek ma mindenfelől fenyegetik a gyermek testi-lelki épségét.

G. V.

Akik nem tanulnak.

Azokhoz, akik a pártközi béke («Burgfriede») jelzavát úgy értelmezték, hogy ezentúl az egész nemzet az ő felfogásukhoz alkalmazkodik és akik ezért ugyanolyan hangnemben szónokolnak a fórumon, amilyenben szavaltak a háború megkezdése előtt, tartoznak a felesküdt antifeministák is.

Ezeknek mindenkor meg volt a magunk sémája arra, milyen a nő, milyen légyén a nő, milyenek kellene lennie a nőnek és ezektől is élesen megkülönböztetve; milyen a feminista, akit szerintük az úristen legharagosabb pillanatában teremtett, a szegény férfiak boszontására és ahogy azelőtt, a mögöttünk hihetetlen távolságban levő, békés időben nem győzték a feministákat és minden dolgukat félreérteni és félremagyarázni, úgy ma, amikor a férfigyeduralom legszörnyűbb áldozatokat kívánó csődje előtt állunk, még mindég a háború előtti húrokat pengetik, ha a feministák dolgai kerülnek a pennájukra.

December 4-ikén a Feministák Egyesületének Politikai Bizottsága, áthatva attól a mély békesóvárgástól, amelyet december 12-ike óta a kormány minden tényezője is világgá kiált, és a politikai helyzetet vizsgálva, arra az eredményre jutott, hogy makacs ellenségeink megpuhításához járulna, ha parlamentünkben kétséget kizáróan kijelentenék, hogy Magyarország nem szándékozik területet hódítani. E kérdésben alapos politikai érveléssel megindokolt átiratban a parlamentben képviselt összes pártokhoz és az országgyűlési képviselőkhöz fordult. Ez az átirat arra indította a Budapesti Hírlap egyik munkatársát, hogy »Feminista Csodabogár« címen a lap december 10-iki számában hasábos cikket írjon, amiben azt bizonyítja, hogy a feministák és feminizmus elleni elvakultsága akkord, hogy egy ebből a táborból induló, egyszerű magyar mondatokban szerkesztett átiratot még csak el sem tud olvasni. A cikkíró szerint «azt állítja a főhívás, hogy ha mi meg tudjuk arról győzni az ellenséges népeket, hogy mi Szerbiát vissza akarjuk állítani, akkor megszűnik az ok, amiért ma folyik a háború.» A cikkíró az átiratot nem olvasta el, hanem beleolvasott. Továbbá azt találja az átiratban, hogy a feministák még most is elhiszik azt a mesét, »hogy a mi ellenségeink és főleg Anglia, igazán a kis nemzeteket akarják védeni«, Erre külpolitika' leckében kioktat bennünket arra, hogy Anglia nem védi a kis nemzeteket. Olyan lecke, amire nemcsak a magyar, de az angol feminista sem szorul, mert még azok is nagyon jól tudják, hogy a kis nemzetek védelme sem ott, sem másfelé nem volt ok a habomra, csupán csak ürügy a hevülékeny, gavalléros népek fegyverberántására. A feministák anti-annexiós nyilatkozatával polemizálva, a szerb nemzet felélesztésére célozva azzal fejezi be magaslendületű, szívetmelegítő cikkét: »Még csak az kellene!«

Az idióta, hazafiatlan feminista tábor december 10-én az antiannexiós politikai nyilatkozatokat sürgető akciójáért így becsmérlő cikkíró némi meglepetéssel hallhatta december 12-én a magyar parlamentben a központ, hatalmak béke-ajánlatát és indokolását, amelyben világosan és kétséget kizáróan kijelentették, hogy mi nem szándékozunk a megszállott tartományokat meg is tartani. A cikkíró ezt a nyilatkozatot bizonyára a legloyálisabb hálával és meglelégedéssel fogadta és nem állította, hogy ez »közjogi naivitás és politikai indítékosság« eredménye. De azért nem volt benne anny

gavallérosság, hogy a feministáktól bocsánatot kérjen otromba támadásáért.

A Budapesti Hírlap cikkírója még külön általános kirohanást is intéz a feministák ellen. Annak kijelentése titán, hogy a német és az angol nők olyan érdemeket szereztek a háború alatt nemzetmentő tevékenységükkel, hogy jövő társadalmi elhelyezkedésük ez érdemeiken épül majd fel, elkényszeredetten beismeri, hogy »nálunk is sok áldozatot hoznak a nők az ápolás terén. De nem azok, – emeli ki a cikkíró – a kik a békében lobogó nyelvvel hirdették a nők jogait, hanem azok a jó családbeli asszonyok és leányok működnek a kórházakban, akik a békés időkben inkább a nők házi kötelességeit ismerték és kultiválták, ha nem is hirdették.«

Szóval nem a feministák, hanem jó családbeli asszonyok és leányok? Megrendítően megszegyenítő, hogy vannak emberek még ma is, akik a feministákban lompos ruhájú hiszterikákat látnak és akik nem tudják, hogy a feminizmus a parasztasszonytól a királynéig minden nő közös ügye. Az önrendelkezés jogáért küzdeni nemcsak nemzetek erénye, hanem egyéneké, nemcsak férfiaké, hanem nőké is.

Amikor minden golyó, mely a férfi életét kioltja, anya, feleség, nővér szívet is átjárja, a feministák szomorú önérettel hivatkozhatnak arra, hogy politikai egyenjogúsításért folyó küzdelmük türelmetlensége abból fakadt, hogy a háborút kikényszerítő militarizmus ellen szegülhessenek. Törvényes munkával meg kívánták győzni az emberirtás szörnyűségét a militarizmus elleni küzdelemmel. De felismerve azt, hogy a politikai tehetetlenség állapotában mitsem használ munkájuk: életfeltöltő, embert menteni akaró ösztönük teljességével igyekeztek a politikai jog békés fegyverét megszerezni. Ideáljuk nem az volt: összetett kézzel várni, amíg a militarizálás szellemeken fejlődött férfikultúra habotrut zúdít az emberiség nyakára és azután érdemeket szerezni azzal, hogy az egymás ellen hajszolt férfiáldozatok sebeit begyógyítva újból ágyúötlétek válhassék belőlük, hanem hogy igazi nőkhöz, igazi anyákhoz méltóan védő karjukat felemeljék nemcsak a férfiakat, hanem az ő boldogságukat is fenyegető veszély ellen. Jogintézményeket akartak militarizmus helyett és ezzel meg akarták óvni gyermekeiket a katasztrófától, amely felé tisztánlátó szemük előtt rohant a militarizmuson felépült társadalom.

Az a hatalmas, az élet minden kérdését felölelő program, amelyet feminizmus címen egy név alá fogtak, az anya- és gyermekvédelem, nevelésügyi reformok, a nők kiképzési lehetőségei, a női munka értékelés, a házassági jog reformálása, a fajrontó nemibetegségek és az alkoholizmus elleni védekezés, a kettős morál megszüntetése stb. stb. a világ minden részében a társadalom legbölcsebb elméit, legmelegebb szíveit, legtettekresebb kezeit foglalkoztatta."

De akar a gyermek problémái, akár a női pályák megnyitása, akár a tudomány egyenlő mértékkel osztása érdekében dolgozott a feministák egy-egy csoportja, valamennyit legerősebben az a gondolat ösztökölte, hogy szellemi és társadalmi kultúránkat homokra építjük mindaddig, míg a háború a társadalom elfogadott intézményeihez tartozik.

A legtökéletesebb nevelési rendszerek csak tökéletesebb anyagot dobnak a tökéletesített ágyú elé, A legideálisabb szívet épűgy átjárja az ellenfél bajonettje, mint a civilizáció előtti ősemberét ellenfelének primi-

tív öldöklő fegyvere. Tudománynak, művészetnek mi értéke, ha rombolást szolgál vagy rombolás a célja?

Az emberiség -egyensúlyozott civilizációjáért, azaz a nőket és férfiakat egyaránt boldogító civilizációért küzdő feministák szemében minden kultúra és minden civilizáció alapfeltétele oly bázis megteremtés, amelyen az a lerombolás aggodalma nélkül épülhet fel.

Az emberiségre zúdult világhatasztrófa megerősítette a feministáknak azt a hitét, hogy a világ a férfi és nő együttes otthona, melyet sem felépíteni, sem biztosítani nem lehet férfi és nő vállvetett munkája nélkül. Aki ezt a világnézetet ma sem érti meg, meg sem kísérel megérteni, aki ma sem látja a feminizmus érvényesülésében a jövő egyik nélkülözhetetlen kellékét, az ne foglalkozzék társadalmi kritikával!

B. Sch.. R.

A nő politikai tevékenysége nagy kultúrtényező lesz az alkoholizmus, a lakdsnyomorúság, a nyomasztó munka- és bérvizonyok, a családi tűzhelyt szétrombolással fenyegető szükség, az életet megdrágító törvények, a háborús üzemek ellen folytatott küzdelem szolgálatában.

Jean Jaures

Újévi tallózások a politikában.

Írta: Mellerné Miskolczy Eugenia.

Álmatlan éjszakák! Eddig csali az anyák, az özvegyek, az árvái könnyáztatta párnái tanúskodtak róluk, most íme az ország miniszterelnöke panasolja el gondterhes éjszakáit, melyeket a haza sorsáért való aggodásában töltött. Sok gondolat kavargó az álmatlan embernek agyában: centrifugális és centripetális erők, kényszerhelyzet, erős rendszabályok, román veszély, erők koncentrálása, vállalt felelősség, harc, békekezdeményezés, józan belátás és »a szükségtelenül mérszárszékre vitt népek millióinak felébredő önfentartási ösztöne.«

Még a legkisebb, legszerényebb embernek is növelte perspektíváját, tágította látókörét ez a szörnyű világhatasztrófa, hogy van az, hogy a széles alapú műveltséggel rendelkező gróf Tisza István, mikor a népek egy központ körüli elhelyezkedéséről elmélkedik, csak a monarchia határain belül élő népekre gondol, mikor beismeri, hogy hazafiasság, mely nem irányul más nemzetek létérdeke ellen, lehet rokonszenves és hogy erős, életképes nemzetek államszövetsége megszerzi a szövetséges népek békéjét, hogy »mindnyájunk érdeke a nemzetekben élő centripetális erőket erősíteni a centrifugális erőkkel szemben. Hol van a huszadik század Deák Ferencé, ki kiegyezést tud kötni népek és uralkodók között?

Kiegyezés, érdekek kiegyenlítése, erők együttműködése, ez volna a biztos béke, mely létre jöhet, melynek létre kell jönnie, ha nincs is győztes és legyőző, ha nem is derül ki, hogy ki kezdte a háborút és kivált, mikor nem rázza senki fenyegetően Öklét a másik orra alatt, még mielőtt válaszolt volna a kezdeményezésre.

Bár ez jutna eszébe a miniszterelnöknek álmatlan éjszakáin, mikor a béke munkájának megkezdéséről, e nehéz, erős, kemény feladatról elmélkedik.

— Nehézzé kell tennünk ellenfeleinknek a békéakció megszüntetését, — mondja becsületes békeszándékkal gróf Andrássy Gyula, egyszermind kritikát gyakorolva a mi békekezdeményezésünkre.

Politikai egünkön Károlyi Mihály gróf a hajnali csillag. Hitvallása a kül- és belpolitikában egyformán a leg-

messzebbmenő demokrácia, a legáltalánosabb jogegyenlőség, mely nem ismer kitagadottat és jogtalant és nem ad módot jogtiprásra, kizsákmányolásra, véres, gyilkos tömegáldozatokra. Volt elnöktársától csak azt tanulhatja még meg, hogy mit nem szabad cselekedni. Nem szabad a fokozatosság ürügyével a maradiság szolgálatába állani, nem szabad egy népréteg kitagadásával az ellentábor ijesztésére elkeseredett forradalmárokat nevelni akarni, nem szabad természetellenes önzetlenséget követelni saját, önzésének elvesztésével; szóval: a jogkiterjesztésnek, hogy igazán tökéletesen általános legyen, ki kell terjedni minden felnőtt emberre, férfire és nőre egyaránt. Ha az állandó békát akarja megvalósítani, nem hagyhatja ki e munkából a nőket, a béke e legigazibb rajongóit, legtermészetesebb szerzőit, legerősebb támaszait; ha szociális politikát óhajt kezdeményezni, nem nélkülözheti a nőket, kik legtöbbit szenvednek a társadalom hibás felépítése miatt, legjobban ismerik a bajok forrásait, kiknek legősibb feladata a szenvedők segítése, a megaláztatottak felemelése.

Elszoruló szívvel nézünk m új esztendő elébe, mely oly borúsán köszöntött reánk. Nem voltunk túlságosan optimisták, nem hittünk csodákban, nem lephetett meg bennünket az entente válasza és mégis, midőn minden okoskodásunk ellenére fájdalmasan érintett bennünket saját jóslatunk beteljesedése, akkor fedeztük csak fel, hogy dolgozott bennünk az életfentartó ösztön, az optimizmus rejtett reménykedése, ml nélkül nincsen az élethez való bátorság. De nem akarunk ölbetett kezekkel verni, hogy mi jót hoz a jövő, hanem becsületes munkássággal szándékozunk közreműködni a jobb jövő felépítésén. Ennek m alkalmát» ennek a lehetőségét kell megszerezni, amit ha nem adnak meg önként, akkor ki fogjuk magunknak küzdeni.

Többtermelés, — vagy adóprés ?

Jellemző a különböző társadalmak felfogására, hogy az anyagi eszközök kétségtelenül kívánatos gyarapítására hol, milyen eszközöket tartanak alkalmasoknak. Az amerikai Ford tractort szerkeszt, amely a föld intenzív kihasználásának hatékony eszköze; olcsó autóbilt konstruál, hogy a városi szórakozás, művelődés alkalmait se nélkülözze a föld megművelője és így »csábít« új meg új embertömegeket mezőgazdasági produkcióra s evvel az östermelés eredményének fokozására. — Hollandia volt kereskedelmi és „pénzügyminisztere, Trsub, egy magyar hírlapíróval folytatott beszélgetésében hangsúlyozza, hogy »Magyarország bevételeit nagyon könnyen emelheti az adóprések nélkül is. Ha a több termelés elve szerint cselekszik» úgy megtalálta a gazdasági fellendüléshez vezető biztos utat.« — Bezzeg más véleményen van az Osztrák-Magyar Bank vezértitkára, aki nem téved ilyen távoleső fogalmak terére, hanem egyszerűen és nagyszerűen azt mondta: »Magyarországon is, épp úgy, mint Ausztriában, mindenekelőtt erőteljesed meg kell feszíteni az adózási képességet«

Itt nem a földet művelik, hanem az állampolgárt préselik oly intenzíve, hogy ma-holnap kinyomott citromokhoz hasonló emberroncsok maradnak csak belőlünk,

Ha a nők is megkapnák az általános választójogot, belevinnék a politikába az az erkölcsnek, az önzetlenségnek, a nagylelkűségnek megbecsülhetetlen elemét.

Faguet

A német nők karácsonyi üzenete. A hasonló gondolkozásuakhoz!

Harmadszor tér vissza a népek borzalmas háborúja közben karácsony, a béke és szeretet ünnepe, Ó, sors iróniája! mert még mindig fegyvercsörgést hallunk, Európa országain végigvonul a háború gyötrelme, nyomora, insége. Népek gyűlölete csirájában fojtja meg az emberi érzést. Mindenütt jogtalanság uralkodik,

Harmadszor tér vissza a háború kitörése óta az újesztendő! Ha visszanezünk, könny tolul szemünkbe; rombadólt, amit drágának, fenköltnek, szentnek tartottunk; ha előre tekintünk, sötét éj vesz körül; annyiszor reméltük a békét s annyiszor csalódtunk, – nem is sejtjük, mit rejt a jövő.

Körülöttünk minden sötét és zavaros, csak egy gyenge kis láng világít a ködben. A férfiak és nők kis csoportja terjeszti, akik hűségesen öröködnék minden hadviselő államban. Nem látják egymást, alig hallanak egymásról, de mégis tudnak egymásról; külső kötelék nem egyesíti őket, de annál erősebb kapocs kötöttük n közös érzület, a közös remény és. törekvés Hűségesen, türelemmel várják örhelyükön azt az időt, mikor a háború fúriája önmagát semmisíti meg, azt az időt, amely visszaadja a népek szólási és cselekvési szabadságát és szabaddá teszi a népek közötti megértés,. A nemzetközi jog útját.

A nemzetköziség oltártüze nem aludt ki, mint sokan hiszik; csak az erőszak fojtja el jelenleg, de napról-napra, óráról-órára tápláljuk; nem engedjük kialudni és vakítóan fog fellángolni, ha mostani őrzői felszabadulnak.

A hasonló gondolkozású férfiak és nők csapatának valamennyi hadviselő és semleges országban hűséges megemlékezésünk kifejezését küldjük a karácsonyi Ünnepek, az újesztendő alkalmából.

Hűségesen öröködnék, míg visszatér a mi időnk!

Apák és gyermekek.

Ily című cikkében közli Quintus egy apa levelét, aki a fronton küzd és aggódik az otthon nevelkedő gyermekekért, persze kizárólag a serdülő fiúkért. »Arra gondolok«, — írja — »hogy a mi gyermekeink lelkükben is megsínylik a hosszas háborút és (Isten mentsen meg!) a jövő nemzedéken sötét nyoma marad ennek a nélkülözésnek. — Ez ellen gondoljon ki valamit, édes jó uram!...« Quintus erre így válaszolt: «És én nem gondolok ki semmit. Nem hívom föl az országot, sem a székesfővárost, sem a hazát, sem a társadalmat. Sem senki mást. Alit tehetnének ezek az emberi szívnek eme legmélyebb gondjaiban?» — Az olvasók jószívére apelál: gyámolítsák, segítsék, erősítsék, oltalmazzák és védelmezzék a hadbavonultak családjait.

Vitéz levélíró, mi igenis gondolunk valamit. Amíg a háború tart, semmiféle jószívű gyámolító meg nem óvhatja gyermekeinket, sem a fiukat, sem a jövő nemzedékek anyáit, n leányokat» ezer meg ezer testi és lelki veszedelemtől, nélkülözéstől, megpróbáltatástól. De ha bekövetkezik, amit mindannyian óhajtunk, valamennyi fronton és valamennyi országban: a béketárgyalás, avval egyidejűleg a fegyverszünet és rövidesen a béke.. akkor megszűnik millió bajnak főoka és akkor akár a »gyöngye asszonyi váltakra«, akár — ahol a jó sors munkaképesen hozza vissza a családapát — a szülők együttes erejére támaszkodik a család, megjön annak a lehetősége, hogy ismét normális viszonyok között, normális erőfeszítéssel, normális fejlődést biztosítson gyermekeinek.

Az asszonyok pacifizmusa.

Írta: Szegvári Sándorné.

Az emberélet a legnagyobb érték, a legnagyobb szentségünk.

Mindent helyre lehet hozni, mindenért lehet kárpótlást adni, csak az emberi életet nem lehet többé visszaadni, ha azt egyszer kioltottuk. Minden emberi egyéniséggé! egy világ megy tönkre, annak az egyéniségnek a világa, melyet megsemmisítettünk.

Az életet adó nő tehát legbensőbb ösztönénél fogva alkalmas volt a pacifista tanok befogadására,

Sőt egy nő lett a modern pacifizmus és a modern pacifista mozgalom megteremtője, diadalmasan megküzdve a százezer nehézséggel, melyet minden nő nagyobbszabású munkája elé gördítenek mind a mai napig.

Stuttner Bertát követi a jelenkor minden férfi? pacifistája, mind a mai napig,

A mindenféleképpen szervezett nőmozgalom is egysegies volt abban az elhatározásban, hogy harcolni akar a háború intézménye ellen.

A politikai alapon szervezett nők nem bíztak abban, hogy a társadalmi mozgalommal ily nagy, a világ alapjait megváltoztató politikai célokat él lehessen érni. Ezért mi választójogunk segítségével egy észszerű és célravezető politikai pacifizmus katonáivá kívántunk és kívánunk lenni, hogy az egyetlen békés fegyverrel küzdhesünk a háborúk megszüntetéséhez multhatatlanul szükséges lefegyverzést és a militarizmust helyettesítő nemzetközi szervezkedésért és jogintézményekért.

Utópiának, női érzégsnek nevezték a háború előtt az igen nagyon okosak a nőmozgalom felfogását.

A háború lefolyása igazolta a nők jóslatait; emberpusztításai, mindenféle szörnyű következményei, politikai fölöslegessége és anakronisztikus volta tekintetében. Mindemellett még ma is vannak férfiak, kik az ő állítólagos »reálpolitikájuk« magaslatáról fölényesen lemosolyognak bennünket és világnézetünket. Még a radikálisok között is akadnak ilyenek.

Jászi Oszkár például állhatatosan szembehelyezi ő »alkotó pacifizmusát« a nők »érzelmi pacifizmusával.« Mit is ért Jászi Oszkár »alkotó pacifizmus« alatt? Tíz hónappal ezelőtt körülbelül a következőkben láttuk az ő eszméit: A háború a múltban magasabbrendű államintegrációknak volt véreskező szülőmestere. A mostani háborúnak is ez a szerepe. A megszületendő ma» gasabbrendű, államegység — nézete szerint — Közép-Európa volna Naumann receptje szerint és ebben látta ő egyszersmint a »hádi célunkat.«

Azaz: a most háborúban egyesült központi hatalmak gazdasági véd- és dacsövetségét, militarista alapon, német hegemonia alatt, az angol uralom Nyugat-, Keleteurópa érdekszférája és ördögi politikájával szemben. Ha ez a »pacifista-alkotás« sikerül, kitört volna a békekötés után a legádázabb gazdasági háború, természetesen a fogyasztó bőrére, melyet a világ valaha látott és ezt mihamar követte volna a fegyveres mérkőzés a mainál sokkal nagyobb arányokban.

Tíz hónap óta azonban nagyot fordult a világ szekere Jászi Oszkár szemében, amit ma mond» egész másképp hangzik. Ma ő a háborúban a helyesen ítélő »Weltgerichtet« látja, mely eldöntötte — és az ő döntése ellen nincs fellebezés, — hogy Nyugat- és Közép-Európa összetartozik; a háború főokozójává. a Kelettel szemben.

És ilyen irányban jelzi a jövő fejlődését fényes katonai sikereink alapján.

Mi mindezekből csak azt látjuk, hogy Jászi Oszkár annak ellenére, hogy sokat foglalkozik pacifista eszmék hánytorgatásával, nem tudott eddig szabadulni attól a meggyőződéstől, mely talán kiirthatatlanul lakozik még sok mai ember, lelkében, hogy csak katonai alapon boldogulhatnak az államok és hogy a háborúknak igenis vannak jó következményeik és hogy igenis vannak észszerű »hadi célok.«

Mem veszi észre, ő és sok hasonlóan gondolkodó férfi, hogy nézeteik konzervatívabbak a háborús állam-miniszterek nézeteinél, hogy ők kancellárabbak akarnak lenni a kancellároknál is. Nem veszik észre, hogy a mi lemosolygott »utópiánk« világpolitikai aktualitással fejlődött a legborzalmasabb világháború forgozó közepette.

Az entente vezető angol áliamférfiai a háború kitörése óta véres komolysággal a pacifizmus eszméit hirdették. A pacifizmus érveivel nyerték meg honfitársaik szimpátiáját és a semleges közvéleményt Asquith és Sir Edward Grey. Őszinteségüket kétségbevonhatjuk, de hogy országaik és a semleges államok lelki diszpozícióját jól ismerték, azt bebizonyították.

Tény az, hogy ők nem féltették reputációjukat és »férfias reálpolitikájukat« pacifista nyilatkozatoktól, melyek hosszú sorából csak egyet akarok kiemelni.

Sir Edward Grey Londonban 1916 május 15-én a következőket mondta többek között egy újságíró tollába; »Mi Európa örök békéjét kivonjuk Ali azt hisszük, hogy más eszközökkel kell a népek vitás kérdéseit elintézni, mint háborúval. Mi hiszünk a nemzetközi konferenciák eredményességében.«

Míg a háborúra szító Lloyd George a militarizmus letöréséről, világcélokról, népek szabadságáról szónokok természetesen sokkal kevesebb szerencsével, mint letűnt elődjéi. Nacionalista húrokat nem mer pengetni.

A jelzett fejlődésnek legkiemelkedőbb és legnagyobb reményeket keltő mozzanata azonban Bethmann-Hollweg 1916 november 9-én elmondott békebeszédje.

Nem szabad meglepednünk arról, hogy Németország ma a világ legerősebb és legszervezettebb militarisztikus hatalma.

Tekintetbe kell vennünk azt a történeti lényt, hogy Hágában 1907-ben Németország képviselői valószínűleg Anglia iránti bizalmatlanságból, megghiúsították a fegyverkezésre vonatkozó tárgyalások lehetőségét.

Es ma a militarista Németország, a Kaiser kancellárja, fényes hadigyőzelmek közepette kijelenti a világnak, hogy meggyőződése szerint a háború után az emberiség tiltakozó felkiáltása fog elhangzani a háborúk ellen az emberiség nevében. Ünneplésen kimondta, hogy Németország is szükségesnek tartja, hogy háború után nemzetközi egyezmények létesüljenek, hogy hasonló nagy katasztrófák többé ne ismétlődhessenek.

Ami azóta történt, a központi hatalmak békeajánlata, Wilson és a semlegesek jegyzékei és az entente válasza, nem jelent fejlődést az elért csúcspont után az állandó béke irányában. Sőt talán — lényegben — némi visszaesést észlelünk. De az igazság útban van és reményünk, hogy győzni fog.

Lehetséges azonban, hogy a férfiak, ha egyszer útban lesz a béke, meg fognak feledkezni, mire tanította őket a mai katasztrófa szörnyű szemléltető ok-

tatása. Hogy dicsőíteni fogják a hősokeket és elfelejteni a halottakat. Talán el fog halványodni a véres emlék, meg fognak feledkezni az összetört szívekről, a szenvedésekről, a nélkülözésekről. Meg fognak fizetni a nagy adókat és lelkükben újra csak felül fog kerekedni a virtus, a harcias katona.

Ezért kell, hogy elsősorban mi asszonyok legyünk résen. Mi, akik nem tartjuk szentimentalitásnak az emberszeretetet, mint ahogy azt még A. H. Fried, a híres pacifista is megteszi. (»Világ«, 1917 jan. 3.)

Mi hatalmas konzerváló és alkotó öserőt látunk aj emberszeretben.

És mi nem resteljük kimondani: a mi meggyőződésünk, hogy a makacs maradisággal, mely a mostani háborúhoz is vezetett, csak mélységes, szenvedélyes emberszeretet tud majd megküzdeni. Csak öneki fog sikerülni azoknak a kötelekeknek a megszövése, melyek egy nagy, békében dolgozó, küzdő és boldoguló családdá fogják egyesíteni a vajúdo emberiséget; csak ő lesz elég erős kiragadni fajunkat a Halál torkából.

Asszonyok, anyák, ki a frontra!

„Új anyaság”.

Keressük az utat valamennyien, az bizonyos; várjuk a megváltót, aki megszabadítsa a világot a sok büntől és szenvedéstől, — de hogy nem az az új anyaság az ígért földé, amelyet Édy Pálma tarka színekben vázolt, az is bizonyos, így nem oldható meg az örök probléma. Nem tartozunk a bujkálok közé» de mélységes meggyőződésünk, hogy vannak kérdések, amelyekről csakis a tudomány méltóságteli egyszerűségének hangján, vagy költői ihlettel szólhatunk; »Der Dichtung Schleife aus der Hand der Wahrheit.« De ha az iro durva érintéssel rántja le a leplet s aztán prózai nyíltsággal, de a túlzott páthosz képtelen szóvirágainak tömkelegében tárgyalja az emberalkotás problémáját, akkor visszatetszést ébreszt mindenki benn, aki mélységes tiszteletet érez az emberiség ősi problémája Iránt.

És ha kihüvelyezzük a lehetetlen formáiból a lényegét, az ingatag épület fentartó pilléreként megmarad a feminizmusnak egyik folyton hangoztatott követelése: segítsük a nőt gazdasági önállósághoz, hogy el tudja tartani önmagát és gyermekét, töröljük ej azt a szomorú igazságtalanságot, amely az újszülött gyermekre rásüti a szégyen bélyegét. De ehhez a kívánatos, fejlettebb kultúrával, nemesebb, tisztább erkölcsű felfogással szükségképpen együttjáró célhoz nem vezet közelebb az a rémes zagyva kavarodás, amelyet Édy Pálma idéz elő az örök házasság, terminus-házasság, védőházasság és vigaszházasság furcsa összevisszaságával. Aki e komoly kérdésben szót emel, tisztelettel és komolyan tegye; aki vezetni akar, az tisztán lássa a célt, különben munkája nyomán több kár fakad, mint haszon. Soha se feledjük, hogy a végső út nem a szaporodás minden áron a mostani kultúrfokon, amely odavezetne, hogy a legközelebbi világháború az emberléteknak nem m& Hóit, hanem milliárdjait pusztítsa el, hanem az emberi fejlődését kell szem előtt tartanunk, arra kell törekednünk. Komolyabb munka, tisztább, nemesebb erkölcsök, méltányosság, a jogok igazságosabb elosztása szükséges ahhoz, hogy Eros is megtalálja az őt megillető helyet.

»Nicht fort sollst Dudich pflanzen sonderm hinaus«, Nietzsche exen mondását valljuk mi is. SZ. I.

A modern háborús morál.

Írta: Sigrid Kruse (Stokholm).

A »törvénytelen« anyák és gyermekeik nehéz, ferde társadalmi helyzetére számtalanszor rámutattak a nőkérdés harcosai; egyúttal energikusan követelték, hogy minden gyermeknek joga legyen anyjához, apjához, otthonához, joga legyen ahhoz, hogy gondozásban, védelemben részesüljön. A nőknek ez az anyai érzelemből fakadt kívánsága sokszor képezte kritika tárgyát, sokszor érveltek ellene azzal, hogy az ilyen törekvés veszélyezteti az erkölcsöt és a társadalom felbomlására vezet. Ez természetesen durva félreértés, mert hiszen mi, nők, akik követeljük, hogy a társadalom törőd-lek tainden gyermekkel, elsősorban azt akarjuk, hogy minden egyén, — akár férfi, akár nő, — tanulja meg, hogy súlyos, komoly kötelességei vannak a gyermekekkel szemben, akit világra hoz s ez a felfogás épen a kultúra haladásával párhuzamosan alakult ki a nők körében.

Homlokegyenest ellenkezik evvel az az új háborús morál, melyet most lépten-nyomon hangoztatnak s amely csak nemrég nyert kifejezést egész brutalitásában a svéd «Aftonbladet» egyik cikkében.

Nagy rokonszenvvel emlékezik meg ugyanis ez az újság arról a rendeletről, melynek értelmében a francia és német hadsereg szabadságolja a hadköteles férfiakat azzal a »direkt megbízással«, hogy otthon a népszaporodás érdekében eleget tegyenek házastársi kötelességüknek. Hogy a »törvénytelen« viszonyban élő hadkötelesek számára miképpen formulázzák ezt a rendeletet, arról nem: szól hír.

Tehát népszaporodás katonai vezényszóra!

Micsoda cinizmus, micsoda brutalitás ez a »direkt megbízás« — mily arcátlan beavatkozás az emberek legbensőbb ügyeibe, — így, háziállatok módjára bálni az emberekkel!

És képzeljük csak bele magunkat a nő helyzetébe, aki a legmodernebb háborús morál szerint katonai vezényszóra kénytelen magára vállalni az anyaságot. Mit jelent ez számára a legtöbb esetben a mai viszonyok között? A férfi egyenesen a táborból jön, ahol szörnyű mértékben pusztítanak a nemi betegségek. Az is kétes, hogy egészségesen, munkabíróan tér-e majd vissza a háború után az apa, segítségére tehet-e majd az anyának a gyermek felnevelésében, — visszatér-e egyáltalán? Ehhez járul még, hogy a hadviselő államok viszonyai most nehéz munka rabságában sínylődnék és állandóan csupa aggodalomnak, izgalomnak van kitéve, ... nyomorról, nélkülözésről nem is szólva. Hogyan fogadhatnák hát örömmel az ilyen háborús gyermeket, főképpen ha eszükbe jut, hogy ez is ágyútöltelék lehet valamikor?

Ezt a háborúeredményezte új morált felháborodva fogja visszautasítani minden gondolkozó nő. A nemi életnek illetően praktikus rendszabályozása annyira nyers és a nőre oly lealacsonyító, annyira magán hordja a háborús eldurvulás bélyegét, hogy nem küzdhetünk ellene elég eréllyel.

Egy ilyen »morál« tönkretenne évszázadok lassú kultúrmunkáját, mely oda irányult, hogy emberies, szép együttéléssé fejlessze ki a férfi és a nő közötti viszonyt.

A nőknek örködniök kell ezen ideál felett, meg kell tenniök mindent, hogy megóvják az új nemzedéket ettől az új háborús moráltól, amelyben — mint minden háborús moráiban egyáltalán nincs morál.

SZEMLE

Új rendeletek az anya és gyermekvédelem érdekében

A m. kir. belügyminisztériumnak 3982—84./1916. M. E. sz. rendeletei és a ni. Mr. igazságügyminiszternek 60.300/1916. I. M. számú utasításai mérföldkövek a rationalis gyermekvédelem fejlődésének útján. Habár csak szerény mértékű haladást, de mégis csak haladást jeleznek azon az úton, melyre a gyermekvédelemnek lépnie kell, hogy a törvény nevelő hatásával javítsa a házasságon kívül született? gyermek helyzetét olyképpen, hogy felébreszti az apa felelősségérzetét nemcsak a gyermekikéi, de annak, anyjával szemben, legalább addig, míg gyermekének születése és táplálása a kereső munkában akadályozza; de segít a gyermek helyzetén általában is, hogy megkönnyíti a szülők házasságkötését A rendeletek szabályozzák a gyermek eltartását és sürgősségi eljárást létesítenek, úgy, hogy a bíró még a pör eldöntése előtt elrendelheti a gyermektartás kiszolgáltatását. Továbbá arra kötelezik az apát, hogy a születéssel járó költségeit és egyéb felmerült kiadásokat megtérítse és a szülés idejére 6 heti tartásdíjat fizessen; a bíró rendeletére azt letétbe kell helyeznie, hogy azonnal rendelkezésére álljon az anyának. A 3-ik rendelet egyszerűsíti és megkönnyíti a házasságkötést. Meghatalmazott útján is köthetnek házasságot, ha az apa hadifogoly, vagy internált. Az ezen intézkedésekben nyilvánuló felfogás remélünk engedi a fejlődésnek azt a lehetőségét, hogy nem lesz többé gyermek, akit születése megbélyegzett, mert — mint azt egy amerikai államban a törvény már kimondta, — a gyermek születése törvényesíti a szülők viszonyát. A háború förtelmes tűzszlopa világított rá Itt is — mint oly sok más esetben, — oly bajokra és igazságtalanságokra, melyek orvoslásait oly régen kértük. Bizunk benne, hogy a méltányosabb, humánusabb felfogás nemcsak a háború idején kiadott rendeletekben nyilvánul, hanem a megalkotandó, maradandó törvényekben is.

Sz. I.

Vita a nemi morálról.

A »Nemzetvédő Szövetség a nemi bajok ellen. választmányi ülésén hangzott el komoly és heves, de nem eléggé mélyen járó vita a nemi erkölcsök alapelvéről. De amit hallottunk és láttunk, az élénken megvilágította a mai társadalom lelki diszpozícióját a nemi kérdés tekintetében; sok mindent elárult, ami rendesen a lelkek mélyére szorul.

A nőmozgalom jelenlevő képviselői közül csak a feministák csoportja részéről elhangzott felszólalás foglalt állást kellő hangsúllyal és eréllyel az egységes nemi morál mellett.

Pedig az egységes nemi morál eszméje kell, hogy az egész nőmozgalmát irányítsa, bármily társa« dalni; munkában vesz részt vagy vezet oly célból, hogy a nemi élet egészséges, a faj érdekeit szolgáló utakra terelje. Mindemellett már-már úgy látszott, hogy az Igazság javára dől el a kocka, legalább ilyennek éreztük a hangulatot. Szakember is akadt: dr. Havass Rezső., tanár, aki a kettős morál ellen nyilaikban, sőt tulajdonképpen az ő véleményének nyilvánítása adott alkalmat az elnökségnek arra, hogy ezt az elvi kérdést formailag felvesse.

A választmány egyik tagja, egy deres öreg úr — nem tudjuk, ravaszul vagy naívu — azt találta mondani: »igenis, hozzájárulok ahhoz, hogy elfogadjuk az egységes nemi erkölcs princípiumát. Sőt megígérjük, hogy mindnyájan- alávetjük magunkat követelményeinek mi aszerint fogunk cselekedni.«

Erre zúgás, mozgás, ellentmondás következett; két felszólaló egyszerre is jelentkezett buzgó hevességgel.

Pikler Gyula egyetemi tanár és dr. Pekár szálltak síkra a férfi nemi kiváltságaiért.

Mélyen elszomorodva láttuk, hogy a mai férfiak nagy többsége, még a tudomány magaslatán állók is, nemi életet nem is tudnak elképzelni a nő lealázása, prostitúcióba taszítása nélkül. Mindkét férfi úgy vélekedett, hogy egységes morál csak azt jelentheti, hogy természetellenes absztinenciára kényszerítik majd a férfiakat is. A tárgynak hosszabb, nyugodtabb megbeszélése bizonyára meggyőzte volna a heveskedőket és kételkedőket is arról, hogy az egységes nemi morál térfoglalása az egyedüli út, amely a nemi élet egészséges kialakulásához vezet, az egyetlen radikális eszköz a nemi betegségek ma már ijesztő terjedése ellen. Továbbá, hogy az egységes morál győzelme épp oly mértékben fogja megszabadítani a nők nagy sokaságát a természetellenes absztinencia káraitól, mint amennyire lehetetlen fogja tenni, hogy a férfi keresletével megteremthesse a prostitúciót, amely a nemi vonatkozások süni, változtatásai folytán legfőbb előidézője és terjesztője a nemi betegségeknek.

A tárgyalás nem terelődött nyugodt medrekbe; az elnök csakhamar következőképp döntött: »A hallottakat mérlegelve, a Szövetség nem foglalhatja az egységes nemi morált kifejezetten alapelvei közé.«

Hanem megmarad az ehhez igen közel álló irányelvek mellett, melyek az alapszabályok 3. §-ában vannak letéve:

»A Szövetség arra törekszik, hogy alkalmas eszközökkel ápolja fajunk tisztaságát, népünk életének józanágát és erkölcsiségét, elősegítse az előítéletek, rossz szokások kiirtását, a nemi életre vonatkozó tiszta és üdvös ismeretek terjesztését.«

Ilyen tapasztalatok után nem nézhetünk teljes bizalommal a Szövetség küszöbön álló »háborús« működése elé. De nem adjuk fel a reményt, hogy a Szövetség a helyes működés mesgyéjére fog térni minden irányban. Közeledik a béke fényessége, el fog' oszlani a sötétség» az elmék felszabadulnak az évekig tartó iszonyú nyomás alól; reméljük, hogy a Szövetség alapeszméibe is határozottságot fog belevinni. Annál biztosabban várjuk ezt a fordulatot, mert a Szövetség elnöke, Lukács György, egyszersmind érdemes vezetője a nők választójogáért küzdő férfilegának«

Aki a nő politikai szabadságáért küzd, nem vetheti latba befolyását a nő nemi rabszolgaságának fentartása mellett

Sz. S.-né.

Skandináv nők értekezlete.

A skandináv nők — Dánia, Svédország, Norvégia, Finnország és Izland asszonyai — november havában kongresszusra gyűltek össze Stockholmban, hogy kifejezést adjanak annak az összetartozás érzésének, mely a mai világégés közepette erősebb bennük mint valaha és evvel kapcsolatban új szervezet megalakítását határozták ü, melynek célja, hogy szorosabb együttműködést és egyöntetűséget biztosítson az egyes országokban folyó közös munkájuknak.

Ennek a munkának — mely a nő és gyermek érdekeinek a családban, a társadalomban és az államban való érvényesülését szolgálja — részletesebb megvitatása következett ezután. A tárgyalások központjában a női munka értékelésének kérdése állt, mint egyik legfontosabb és legégetőbb probléma, melynek megoldása

még az előrehaladott kultúrájú skandináv államokban sem kielégítő. A felsorolt tényekből kitűnt, hogy az öt ország közül Norvégiában legjobbak a viszonyok, ellenben Svédország áll utolsó helyen, ami összefüggésben van azzal, hogy ez az egyetlen skandináv ország, melyben a nőknek még nincs választójoguk. Hogy a nők nehezen érvényesülnek a munkapiacra, nemcsak hiányos kiképzésüknek, a férfikkal való konkurenciának, hanem nagyrészt annak is tulajdonítható, hogy sok nő maga még mindig előítélettel viseltetik a női munka iránt, másrészt vannak nők, akik túlzott Idealizmusból (mint pl. a magánintézetekben alkalmazott tanítónők) vagy mert nincsenek kizárólag keresetükre utalva, megelégszenek kevesebb fizetéssel is így lenyomják azok munkabérét is, akik munkájukból kénytelenek megélni.

A háború valóságos forradalmat idézett elő a női munka terén, s a nőkön áll most ezt az új helyzetet jobban érdekeik számára kihasználni. Meg kell találniuk azt a hatáskört, mely legjobban »kik való, ahol munkájuk legjobban érvényesül és meg kell valósítaniuk azt a követelést; »egyenlő munkáért egyenlő munkabért«, mert csak ez biztosíthat egészséges fejlődést minden téren férfi és nő számára. Szervezkedés, kiképzés, tisztességes munkabérlitika, választójog, ezek a célhoz vezető elmaradhatatlan eszközök.

A kongresszus végül elhatározta a minél hathatósabb együttműködés érdekében, hogy a szükséghez képeit, és legalább minden harmadik évben egyszer összeül.

Női szedők,

Skóciában a nyomdákban mindenütt női szedők dolgoznak. A nyomdászok szakszervezetei keresztülvitték, hogy a nők ugyanazon munkabéreket kapják, mint a férfiak. Mennyivel bölcsőbb és emberségesebb megoldás. «tini pl. nálunk, ahol dacára a férfi szedőmunkások nagy hiányának, semmi szín alatt nem engedik a nőket a szedőgépek közelébe..

A nő érdeke — vagy a gazdaságé?

Szende Pál legutóbb a házassági vagyoni jogról tartott előadást. Kifejtette, hogy az új polgári törvénykönyv tervezete nem fejlesztette ki eléggé a vagyoni közösség princípiumát és hogy ez nagy gazdasági hátrányokat jelent a vagyoni ügyleteket kötő gazdára vagy vállalkozóra nézve.

Védelmünkbe vesszük a tervezet szerkesztőit Szénás Pál »vádjaival« szemben, ők nagyon is alaposan tették meg kötelességüket a jelzett irányban. Hisz beleszorították a régi becsületes vagyonekülönítő magyar rendszert a Deutsches Bürgerliches Gesetzbuch proltusztessi agyába. Addig nyirbálták a »szabad vagyont«, fejéi, lábát levágták, inig csak nyomorult roncsa maradt meg, mely lényegben nem értékesebb a német Vorbehaltsgutnál. A hozományrendszer törvény beiktatás a is lényeges csorbítását lenti a vagyonekülönítésnek.

Természetes, a kereskedő férj és minden vállalkozó férfi előnyt lát abban, ha minél szabadabban, mindenféle ellenőrzés, beleszólás, közjegyzőhöz való szaladgálás nélkül rendelkezik feleségének mindenféle vagyona fölött.

Ezért sokallja Szende Pál még azt is, ami megmaradt a tervezetben a magyar feleség régi refugiumából: a férfi hatalom önkényeskedései és a válás vagyoni nehézségeivel szemben. Eddigi jogszokásunk szerint az asszony önálló kenyérkereseti munkájának gyümölcsei is a szabad vagyonhoz tartoztak. Az új polgári törvénykönyv megsorbította a nő eddigi vagyoni helyzetét, Szende Pál, a radikalizmus követelményeivel ellentétben, nem hogyhibáztatná, hanem még kevesli is e megnyomorítást.

A Feministák Egyesületének és az Állandó Béke Magyar Feminista Bizottságának tagjaihoz!

Még nem hozott, de ígér jobb jövőt az újesztendő; hisszük; hogy meghozza, mert annyi millió ember leghőbb kívánsága nem maradhat befolyás nélkül az események folyására. A reménység új kötelességeket hoz, új ismeretek szerzését, új akarások kialakulását követeli.

Kérjük azért minden tagtársunkat, hogy személyesen vagy levél útján tépjen vetünk közvetlen összeköttetésbe és vegyen részt az új feladataink megoldásához szükséges előkészületekben,

Mellékeljük mai lapunkhoz a *Nők Lapja* utolsó számát, amelyben tudósítást találnak tagtársaink december első napjaiban lefolyt politikai akciónkról. Előfizetési díja évi 1 K.

Belépési nyilatkozatot is küldünk lapunk minden olvasójának, hogy tagtársaink új tagok gyűjtésével, előfizetőink egyesületünkhöz csatlakozással erősítsék azt a milliós hadsereget, amelynek békés küzdelmével kell főbb jövőt biztosítanunk az emberiség szénára.

Minden tagtársunk teljesítse egyesületünkkel szemben legegységesebb kötelességét: *fizesse pontosan tagsági díját*, amely rendes tagokra nézve legalább évi 12 K, pártoló tagoknak évi 25 K vagy egyszersmindenkorra 200 K.

EGYLETEK

Jelentés

a Nagyváradai Feministák Egyesületének »September-december havi működéséről,

Egyesületünk a múlt évben megindított akcióit fokozott buzgalommal és sikerrel fejleszti tovább. Ezek mögött első helyen említjük anya- és csecsemővédelmi mozgalmunkat, amely a kifejlesztett propaganda folytán immár teljesen átment a köztudatig s nemcsak a közönség megértését és támogatását vívta ki, de más egyesületek is dicséretes buzgalommal kezdik fölkarolni az anyavédelem ügyét. Rendelőnk legutóbbi jelentésünk óta 250 anya 645 ízben látogatta. Dr. Edelmán Menyhért és dr. Konrád Jenő kiváló igazgatóorvosok lelkes munkájának eredménye az a népszerűség, amelyre ez intézményünk oly rövid idő alatt szert tett, úgy hogy a keddi és csütörtöki rendelőt még egy nappal kell kiegészítenünk. Nagy erkölcsi haladásnak tekintjük nevelő munkánkban azt az eredményt, hogy már gyakorta megjelennek olyan anyák is, akik anyagi támogatásra nem reflektálva, tisztán orvosi útbaigazítást és tanácsot kérnek. Örömmel és némi büszkeséggel jelenthetjük, hogy városunk, ahol eddig alig esett szó az »anyak védelméről«, ma egy dispensárral, két hivatásos csecsemővédőnővel és erőteljes anyavédelmi mozgalommal rendelkezik. Kár, hogy a város törvényhatósága nem méltányolja olyan mértékben e törekvéseket, mint a társadalom és egyelőre csak 600 koronával támogatja egyesületünket. Sokkal több megértést remélünk e tekintetben a belügyminisztérium részéről, ahová beadvánnyal fordultunk.

Munkaközvetítő akciónkban fejlődést jelent az az újítás, hogy október óta egy hivatásos tisztviselőt alkalmazunk annak szakszerű vezetésére. Múlt jelentésünk óta 318 esetben kerestek és 221 esetben kínáltak állást, 117 esetben sikerült az elhelyezés. Azonkívül

A múlt évben oly szép sikerű kertakciónkat, városi telkeknek »kiskertekként való bérbeadását ezúttal is megindítottuk s már jórészt ki is osztottuk a bérleteket, nehogy a tavaszi véleményezés késedelmet szenvedje.«

A múlt közgyűlésünkön megszervezett tisztviselőnői szakosztálya» mely jelenleg 130 tagot számlál, teljesen várakozásunknak megfelelően olvadt be egyesületünk keretébe. Vezető titkáraikkal, Karczag Mariska és Waldner Laurával élükön elismerésre méltó buzgalommal dolgoznak egyrészt saját továbbképzésük, másrészt helyzetük javítása érdekében. Sikeres gyorsírási, német és könyvviteli tanfolyamokat rendeztek kizárólag a szakosztály tagjai számára. Felolvasó estéiken pedig propagandisztikus témákat tárgyaltak.

December 17-én nyitottuk meg a téli időnyre tervezeti heti összejöveteleinket s az itt tartandó előadásaink sorozatát új helyiségünkben, mely ez alkalomra zsűfólásig megtelt; dr. Gyémánt Jenőné kiválóan vonzó előadásban ismertette Perkins G. »A nő gazdasági helyzete« című művének egy részét. Az előadás» élénk vita követett, igen szép erkölcsi és anyagi hozott. Ügyvezetőnk, Agoston Péterné, nagy gonddal szeállított programja alapján szép sikereket a jövőben ez előadásainktól.

Fájós lábakra
ajánlja készítményeit
Gerő Adolf Fia ortopéd cipőmester
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14. sz.

A „Feministák Egyesülete anya-és gyermekvédelmi bizottságának decemberi ülésén Szirmay Oszkárné, a bizottság vezetője» bevezető szavaiban annak a reményének adott kifejezést, hogy a békének az a becsületes, őszinte óhajta, amelyet Károly

peihez intézett szózatában kifejezett, nagy mértékben hozzájárul majd a háború borzalmainak mielőbbi megszűnéséhez és evvel minden anya- és gyermekvédelem legnélkülözhetetlenebb alapfeltételéhez.

A bizottság beszámolt azután az 1916. év folyamán végzett munkájának különböző ágairól: 1. az anyák látogatásáról a közkórházak szülőintézetében; a munkásságnak ebben az 1912. óta gyakorolt ágában az 1916. év folyamán 2450 anyát kerestek föl és igazítottak útba. E megbeszélésekről pontos feljegyzéseket készítettek és azon anyák címét, akik további segítségre vagy útbaigazításra szorultak, a Stefánia-szövetségnek adták át, amelynek megbízásából hivatásos védőnők látogatták az anyákat rendszeresen. 2. Az Állami Gyermekmenhely szolgálatában körülbelül 10.000 gyermek elhelyezésében segédkeztek a bizottság tagjai. 3. »Háborús Anyavédelem« címén a lefolyt évben is segélyezte a bizottság azokat az anyákat, akik gyermekük születése idején kereset híján nyomorúságba jutottak; 4100 anyát látott el a bizottság 72600 koronáért beszerzett, de ennél sokkal nagyobb használati értékű élelmet. Míg a nagy bajokon általános intézkedések-nem segítenek, a segítés ezen módjának hízagpótló szerepe van, 4. A fővárosi árvaszék megbízásából a bizottság tagjai évek óta gyakoroltak személyes felügyeletet a házasságon kívül született csecsemők fölött Az árvaszék felszólítása folytán most az egy évnél idősebb gyermekek személyi felügyeletét, mint úttörő munkát, veszi át a bizottság, míg a fiatalabb gyermekek fölött a Stefánia-szövetség hivatásos védőnői gyakorolnak felügyeletet,

A bizottság kéri, hogy akik munkájában résztvenni vagy azt anyagilag támogatni hajlandók, forduljanak a bizottság elnökéhez (V., Perczel Mór-u 2. Telefon 37-43.).

Tartalom:

<i>Bédy-Schwimmer Rózsa</i> 1 A béke kálváriája.....	1
Újévi üzenet a magyar parlamentnek.....	2
A békeajánlat és a nők.....	2
<i>Gerő Ödön</i> : Újra napirenden.....	4
Egy öngyilkosjelölt levele.....	4
<i>K. A. L.</i> Újévi üdvözet »A Nő«-höz.....	5
<i>Sz. S.-né</i> . Koronázás	5
A svéd, norvég és dán nők karácsonyi üdvözlése	8
<i>O. V.</i> Gyermektanulmány és gyermekvédelem.....	6
<i>B. Sch. A.</i> : Akik nem tanulnak.....	7
<i>Mellerné-Miskolczy Eugénia</i> : Újévi tallózások a politikában	8
Többtermelés vagy adóprés?.....	8
A német nők karácsonyi üzenete.....	9
Apák és gyermekek.....	9
<i>Szegvári Sandámét</i> Az asszonyok pacifizaiusa	9
Új axxyság	20
<i>Sigríd Kruse</i> : A modern háborús morál	11
Szemle.....	11
A Feministák Egyesületének és az Állandó Béke Magyar Feminista Bizottságának tagjaihoz!	12
Egyletek.....	13

„Hermes“ magyar általános váltóüzlet r.-t. Budapest.

Alaptőke 5.000.000 kor., tartalékok 2.400.000 kor.

Központ: IV., Koronaherceg-utca 5. sz.

Budapesti fiókok: V., Nádor-u. 25. Tőzsdepalota
VII., Baross-tér 16.
VII., Rákóczi.ut 20.

Fiók Bécsben: I. Stock im Eisenplatz 3.

Üzletköre kiterjed az összes bankszeru muveletek keresztülvitelére. Tőzsdei megbízások teljesítése a budapesti, bécsi és külföldi tőzsdéken. Értékpapírok és sorsjegyek vétele és eladása. Előlegek értékpapírokra. Betétek folyószámlára és takarékbetéti könyvekre legelőnyösebb feltételek mellett. Hittellevek. Safe deposit.

A szerkesztőség tagjai	Laptulajdonos:
<i>Bédy-Schwimmer Rózsa</i> felelős szerkesztő	Feministák Egyesülete
<i>Szilra (gr. Teleki Sándorné)</i>	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
<i>Pogány Paula</i>	V., Mária Valéria-utca 12. szám
	Telefon: 142-40.
„A Nő“ a Feministák Egyesületének, annak felvidéki, nagybecskereki nagyvárad, nyiregyházi, szegedi és temesvári fiókjának, és a „Férfi liga a nők választójoga érdekében“ hivatalos közlönye.	
Lapunk tartalma csak a forrás megnevezésével vehető át.	